

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Людмила Костова, катедра „Англицистика и американистика“, Великотърновски университет „Св. св. Кирил и Методий“

за представените материали за участие в конкурса за академичната длъжност „ДОЦЕНТ“ по професионално направление 2.1 Филология (АМЕРИКАНСКА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА), обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 9 от 02.02.2016 г.

Гл. ас. д-р Александра Константинова Главанакова е единственият кандидат за конкурса, обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ, бр. 9 от 02.02.2016 г.

Академично развитие и професионален опит

Александра Главанакова завършва английска филология в СУ „Св. Климент Охридски“ през 1989 г., като защитава дипломна работа на американистична тема. През 1991 г. тя става асистент в катедра „Англицистика и американистика“ на СУ „Св. Климент Охридски“, а през 2007 г. бива повишена в главен асистент.

През 2010 г. Главанакова успешно защитава докторска дисертация на английски език на тема „Трансформации на тялото в киберпространството: от печатната литература към киберлитературата“.

Кандидатката преподава ред американистични дисциплини на бакалавърско и магистърско ниво. Тя води занятия и по относително нови за българския академичен контекст дисциплини като „Дигитална култура“ и „Мултимодално писане“, което говори за похвалното ѝ желание да интегрира специализираните си научни знания в преподавателската си работа. Към учебно-преподавателската дейност на Главанакова трябва да добавим и лекциите и семинарите, които е провела в чужбина, най-вече по линия на европейската програма „Еразъм“.

Кандидатката повишава квалификацията си чрез специализации в ред университети в англоезичните страни (Уестминстърски университет, Лондон: 1988 г.; Улвърхамптънски университет, Великобритания: 1997 г.; Университет на Северен Илинойс, САЩ: 2003 г.; Университет на Отава, Канада: 2009 г.), както и чрез участия в специализирани семинари за университетски преподаватели и учени (Пулави, Полша: 2001 г. и Залцбург, Австрия: 2002 г.).

В тази си част професионалната биография на д-р Главанакова се отличава със значително разнообразие. Тя съдържа ред доказателства за сериозната ангажираност на кандидатката с преподаването на широк кръг от американистични дисциплини, както и за стремежа ѝ да обогатява и разширява преподавателската си дейност. Важна роля в това отношение са изиграли и специализациите ѝ в чужбина.

Характеристика на публикациите на кандидата

В настоящия конкурс за доцент д-р Главанакова участва с монографията си *Transcultural Imaginings. Translating the Other, Translating the Self in Narratives about Migration and Terrorism* и 7 статии. Всички са излезли от печат след 2010 г., когато кандидатката е защитила докторската си дисертация. В авторската ѝ справка са посочени и ред участия в престижни международни конференции. Тя дава и подробна и надеждна информация за цитиранията на нейни публикации от други учени. Без да подценявам представените от кандидатката статии и доклади, изнесени на конференции, или пък информацията за цитиранията, ще се спра на монографията, тъй като за мен тя е най-значимият ѝ труд.

Монографичният труд на д-р Главанакова се състои от 248 стр. (вкл. библиография) и Приложение, съдържащо илюстративен снимков материал. Издаден е от изд. „Критика и хуманизъм“ през 2016 г. Трудът се фокусира върху значими и актуални проблеми на културната идентичност, към които се подхожда през призмата на „мрежовата“ (а не бинарна) опозиция „свой – чужд/друг“. Отношенията между Аза и Другия се разглеждат в съвременния контекст на миграцията и тероризма. За да илюстрира сложността на (взаимо)връзките в този контекст, авторката анализира ред жанрово разнообразни текстове, създадени от американски, канадски, български, френски и пакистански автори. Както може да се очаква, анализите не са еднакви в своята детайлност. Най-подробни са тези, които са свързани с водещата тема за автора мигрант от български произход, който представя своите по-малко или повече опосредствани преживявания на български или на специфичен английски език. Във втория случай се натъкваме на широкото – и все по-разширяващо се - поле на *екзофонията* (exophony), която обикновено се дефинира като творческо писане на друг език, различен от „матерния“ език на автора. Д-р Главанакова не използва този термин, но посвещава определен брой страници на екзофонното писане (напр. в частта за разказите на Мирослав Пенков, сс. 127-141). Най-общо казано, в своите прочити на разказите на Пенков и на други текстове на автори от български произход кандидатката подчертава неуседналостта на представителите на съвременната българска диаспора за разлика от „невъзвращенците“ от миналото. Освен това тя съумява да покаже – повече или по-малко успешно - „борбата“ на авторите мигранти да надмогнат нерядко налаганата им маргиналност като последица от „периферността“ на родната им култура.

В последната част на труда се разглежда връзката между изкуство и политика на фона на глобално значимия проблем за тероризма. Интересно е, че в тази част се представят текстове с различна степен на канонизация и известност: от международно признатия бестселър на Мохсин Хамид „Неохотният фундаменталист“ до „Праехидно“ на Здрава Каменова и Гергана Димитрова – един силно авангарден, облечен в театрална форма размисъл за планетарните съдбини. Освен това визии от писателски фикции се преплитат с визии на интерпретатори на съвременната

действителност като Майкъл Игнатиев и Цветан Годоров. В резултат се натъкваме на впечатляваща мозайка от различни текстове, както и на често заличаване на традиционното разделение между художествена литература и аналитичен коментар.

Взет в неговата цялостност, монографичният труд обогатява българската американистика и представя по оригинален начин ред нови явления в съвременното **пост-** или **транснационално** пространство. В труда намираме множество доказателства за ерудицията и литературоведската и културоложка компетентност на авторката. Разбира се, като всяко човешко дело той не е лишен от отделни слабости. Ще обърна внимание на три от тях:

- (1) Общата теоретична основа на труда би могло да бъде по-актуална: немалко от използваните текстове, напр. тези на Зигмунт (а не „ЗигмунД“) Бауман от доста време насам са обект на градивна критика както от перспективата на постколониалната теория, така и от позициите на учени от Източна Европа, повлияни от нея. В съвременния критико-теоретичен контекст понятия като „хибридност“, „пограничност“, „глобална душа“ и пр. са обект на проблематизация и това трябваше да бъде отчетено.
- (2) Прочитът на разказите на Мирослав Пенков, особено на „Как купихме Ленин“ и „Девширме“, трябваше да отчете наличието на иронични – и дори сатирични - елементи в тях, както и на интертекстуални препратки към „Ъндърграунд“ на Кустурица в първия случай и филма „Време разделно“ във втория случай. Поставянето на разказите на Пенков под широката шапка на екзотизма всъщност води до сантиментализация на персонажите му и неотчитане на сложността на сюжетите и тяхното внушение.
- (3) Трудът би спечелил, ако в него бяха направени паралели между творчеството на разгледаните писатели мигранти от български произход и немалкото пишещи на английски автори с „корени“ от другаде в Източна Европа, напр. Гари Штайнгарт, Александър Хемон, Теа Обрехт.

Казаното по-горе в никакъв случай не цели да омаловажи постигнатото от д-р Александра Главанакова. Забележките ми са по-скоро плод на собствените ми занимания с проблемите на екзофонното писане и на личните ми търсения на адекватен критико-литературен подход към тази относително нова форма на творческа изява.

Заклучение

Като имам предвид постиженията на гл. ас. д-р Александра Главанакова в учебно-преподавателската и научната работа аз препоръчвам тя да бъде избрана за доцент. Убедена съм, че този избор ще допринесе за развитието на американистиката в СУ „Св. Климент Охридски“. Той ще има положително въздействие и върху общността на българските англицисти и американисти, в чиито изяви кандидатката активно участва.

10.06. 2016 г.

В. Търново

Проф. д-р Людмила Костова

